

АВТОКРЕДИТНИ СУҒУРТАЛАШ ШАРТНОМАСИ (3 ва 14 класслар)

Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон Республикаси Молия Вазирлигининг 25.02.2022 йилдаги СФ-серияли 00045-сонли Лицензияси ва Низом асосида фаолият кўрсатувчи, куйида «Суғурталовчи» деб аталадиган «ISHONCH SUG'URTA KOMPANIYASI» АЖ ҚҚ

1. ШАРТНОМА ПРЕДМЕТИ

Суғурталовчи, мазкур суғурта шартноманинг шартларига мувофиқ, шартномада белгиланган суғурта ҳодисаси юзага келганда (**Ф.И.О**) ва (**ТАШКИЛОТ НОМИ**) ўртасида (**ЧИСЛО**) да тузилган (**ШАРТНОМА РАКАМИ**) –сонли кредит шартномасида кўрсатилган Суғурта қилдирувчининг олган кредит суммасини суғурта полисида кўрсатилган суғурта даври мобайнида қайтара олмаган қисмини тўлаб бериш ҳамда кредит шартномаси асосида ҳарид қилинадиган (гаровга қўйилаётган) автотранспорт воситасига етказилган зарарни қоплашни зиммасига олади. Суғурта қилдирувчи эса мазкур суғурта шартномасида кўзда тутилган тартибда ва муддатларда суғурта мукофотини (бадалини) тўлашни зиммасига олади.

2. ШАРТНОМАДА ҚЎЛЛАНИЛАДИГАН АТАМАЛАР ВА УЛАРНИНГ ТАЪРИФИ:

2.1. Умумий атамалар:

Суғурталовчи – Суғурта шартномасига мувофиқ суғурта товонини тўлаш мажбуриятини зиммасига олувчи юридик шахс – «ISHONCH SUG'URTA KOMPANIYASI» АЖ ҚҚ;

Суғурта қилдирувчи (қарз олувчи) – Суғурта шартномасига асосан ўз мулкий манфаатларини ёки учинчи томоннинг мулкий манфаатларини суғурталайдиган томон;

Наф олувчи – Суғурта қилдирувчи томонидан суғурта шартномаси бўйича суғурта тўловларини олиш учун белгиланган жисмоний ёки юридик шахс;

Суғурта шартномаси - ёзма келишув бўлиб, унга кўра суғурталовчи келишувда шартлашилган ҳақ (суғурта мукофоти) эвазига келишувда назарда тутилган воқеа (суғурта ҳодисаси) содир бўлганда суғурта қилдирувчига суғурта товонини тўлаш мажбуриятини олади;

Суғурта полиси - Суғурталовчининг мазкур шартнома бўйича мажбуриятлари кучга кириши ҳолатини тасдиқлайдиган, Суғурта қилдирувчига унинг суғурта мукофотини ёки унинг биринчи қисмини (бадалини) тўлашидан кейин бериладиган ҳужжат;

Суғурта пули – Суғурталовчи унинг доирасида суғурта шартномаси бўйича суғурта товонини тўлаш мажбуриятини зиммасига оладиган сумма бўлиб, унинг миқдори Суғурта қилдирувчининг Суғурталовчи билан келишуви орқали белгиланади;

Суғурта мукофоти (бадали) – Суғурта қилдирувчи Суғурталовчига суғурта шартномасида белгиланган тартибда ва муддатларда тўлаши шарт бўлган суғурталаш учун тўлов;

Суғурта товони – Суғурталовчи томонидан Суғурта қилдирувчига (унинг меросхўрига ёки ҳуқуқий ворисига) суғурта шартномасида кўзда тутилган суғурта ҳодисаси юзага келиши туфайли келиб чиққан зарарларни белгиланган тартибда қоплаш учун тўланадиган сумма;

Суғурта тарифи – суғурта мукофотининг суғурта пули суммасига нисбатан меъёрланган миқдори, бу мутлақ пул кўринишида ёки суғурта пули суммасидан фоизларда аниқланади.

2.2. Махсус атамалар:

Шартсиз франшиза – Суғурта қилдирувчи зарарларининг маълум қисми бўлиб, уни қоплаб бериш бўйича Суғурталовчи жавобгар бўлмайди. Шартсиз франшизада Суғурталовчининг жавобгарлиги франшизанинг суммаси айирилган зарарнинг миқдори билан белгиланади;

Кутиш даври - шартномада кўрсатилган тўлов санасидан бошлаб ҳисобланадиган, суғурта шартномасида келишилган воқеа натижасида содир бўлган зарарни қоплашгача ўтиши лозим бўлган кетма-кет календарь кунлари сони – 15 кун (кутиш даври - қарз олувчининг олган кредитини қайтара олмаслик жавобгарлигини суғурта қилиш rischi бўйича қўлланилади);

Суғурта объекти – мазкур суғурта шартномаси бўйича 2 та таваккалчилик (риск) суғурталанган бўлиб, биринчи риск бўйича суғурта қилдирувчининг олган кредитини қайтара олмаслиги билан боғлиқ бўлган Ўзбекистон Республикаси қонунларига зид бўлмаган мулкий манфаатлар, иккинчи риск бўйича гаровга қўйилаётган автотранспорт воситалари (1-илова) билан

боғлиқ бўлган Ўзбекистон Республикаси қонунларига зид бўлмаган мулкый манфаатлар ҳисобланади.

Географик зона – Суғурталовчининг мажбуриятлари амал қиладиган ҳудуд.

3. СУҒУРТА ХОДИСАЛАРИ

Мазкур суғурта шартномаси бўйича қуйидаги рисклар суғурта қилинади:

I. Қарз олувчининг олган кредитини қайтара олмаслик жавобгарлигини суғурта қилиш - Суғурта ҳодисаси бўлиб, қарз (кредит) олувчининг кредит суммаси ва унга ҳисобланган фоизларни кредит берувчига кредит шарномасига асосан қайтариш жадвалида белгиланган муддатда қайтара олмаслиги ҳисобланади. Суғурталовчининг мажбурияти кредит шартномасида кўрсатилган қайтариш муддати келганидан сўнг 15 кун ўтиб юзага келади.

II. Автотранспорт воситасининг йўқотилиши ёки шикастланиши - Суғурталовчи Суғурта қилдирувчига ёки Наф олувчига мазкур суғурта шартномасига биноан (**Ф.И.О**) ва (**ТАШКИЛОТНОМИ**) ўртасида (**ЧИСЛО**) тузилган (**ШАРТНОМА РАҚАМИ**)—сонли кредит шартномаси асосида харид қилинган (суғурталанган) автотранспорт воситасининг олиб қочиш, ўғирлаш, ёнғин, портлаш, буюмларнинг зарбаси, йўл-транспорт ҳодисаси (ЙТХ), учинчи шахсларнинг ноқонуний ҳаракатлари ва табиий офатлар натижасида юз берган жисмоний йўқотилишидан ёки шикастланишидан бевосита зарарларни қоплаб беради.

4. ИСТИСНОЛАР

4.1. I-Бўлим. Қарз олувчининг олган кредитини қайтара олмаслик жавобгарлигини суғурта қилиш.

4.1.1. Мазкур суғурта шартномаси бўйича суғурталовчи қуйидаги ҳолатларда Суғурта қилдирувчининг юзага келган зарарлари бўйича жавобгарлик олиб бормади:

- агар суғурта қилдирувчи ёки наф олувчи ўз вақтида суғурталовчини белгиланган муддатда амалга оширилмаган тўловлар бўйича ва суғурта ҳодисалари юзага келганда ўз вақтида ёзма равишда огоҳлантирмаган бўлса;

- наф олувчининг суғурта ҳодисасини келтириб чиқаришга қаратилган қасддан қилган ҳаракатлари (кредит олишдаги товламачилик, ноқонуний тадбиркорлик, ўғирлик, порахўрлик, фирибгарлик, ҳокимият ёки мансаб ваколатларини суистеъмол қилиш, ёлғон, сохта банкротлик).

4.1.2. Суғурталовчи қуйидаги ҳолатларда суғурта қилдирувчига/наф олувчига суғурта товонини тўламаслик ҳуқуқига эга:

- мазкур суғурта шартномаси амалда бўлган даврда наф олувчи суғурталовчи билан келишмасдан, унинг ёзма розилигини олмасдан кредитни (қарзни) қайтариш графикларини (тўлашнинг охири санаси, суммаси) ўзгартирса, унга ўзгартириш киритса ёки бошқа шартларига қўшимча ёки ўзгартиришлар киритса;

- банк (қарз берувчи) кредит шартномаси шартларини бажармаса, шунингдек қарз олувчида кредитни қайтариш имконияти бўла туриб, банк томонидан қарзни кредит шартномасида кўрсатиб ўтилган вақтда ва миқдорда ундириш (талабнома бериш) чоралари кўрилмаган бўлса.

4.1.3. Суғурта қуйидагиларга нисбатан тадбиқ этилмайди:

- кредит шартномаси асосида ҳисобланган ҳар қандай кредитдан фойдаланганлик учун қарз олувчининг кредит шартномаси шартларини бажармаганлиги учун ҳисобланган пеня, жарима ва бошқа пул маблағлари;

- суғурта қилдирувчининг (қарз олувчининг) судда ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилиш билан боғлиқ ҳаражатлари, шу жумладан суд ҳаражатлари;

- суғурта қилдирувчининг (қарз олувчининг) нинг кредит суммасини қайтаришда адашиб бошқа счетларга ўтказиши ёки шу билан боғлиқ нотўғри амалга оширилган ўтказмалардан кўрилган зарарлар.

4.2. II -Бўлим. Автотранспорт воситасининг йўқотилиши ёки шикастланиши.

4.2.1. Агар ҳодиса қуйидагилар натижасида юз берса, у суғурта ҳодисаси ҳисобланмайди:

- Суғурта қилдирувчининг ёки автотранспорт воситаси уларнинг тасарруфида бўлган бошқа шахсларнинг суғурта ҳодисасининг юзага келишига қаратилган қасддан қилган ҳаракатлари, уларнинг ўз фуқаролик бурчини бажариши ёхуд ўзининг ва учинчи шахсларнинг ҳаётини, соғлигини, шаъни ва қадр-қимматини ҳимоялаш билан боғлиқ ҳаракатлар бундан мустасно;

- исталган шаклдаги алкогольли, гиёҳвандлик ёки токсик мастлиги ҳолатида ёки реакция тезлигини ва диққатини пасайтирувчи дори препаратларининг таъсирида бўлган ҳайдовчининг

автотранспорт воситаларини бошқариши, шунингдек агар суғурталанган автотранспорт воситасининг ҳайдовчиси ЙТХ жойидан қочиб яширинса ёки тиббий кўриқдан (мастлик ҳолатини аниқлаш бўйича экспертизадан) ўтишдан бош тортса;

- ҳайдовчининг оловдан ва портлашдан хавфли моддаларни ва буюмларни сақлаш ва ташиш қоидаларини бузиши;

- ҳайдовчининг темир йўлдан ўтишда йўл ҳаракати қоидасини бузиши, светофорнинг қизил сигналида (қизил чироқ ёнганда) ҳаракатланиши ва йўлнинг қарама-қарши ҳаракат йўл тасмасига чиқиши;

- йўлнинг ҳаракат қисмининг нотекислиги ёки ёмон ҳолати, ўткир буюмларни босиб ўтиши туфайли шиналарнинг шикастланиши, агар уларнинг шикастланиши автотранспорт воситасининг шикастланишига ёки нобуд бўлишига олиб келмаган бўлса;

- доимий таъсир этувчи фойдаланиш омилларининг таъсири (эскириш, эрозия, коррозия, қуйқа ҳосил бўлиши ва ҳоказо), умуман автотранспорт воситаси, шу жумладан унинг айрим деталлари ва тармоқларининг аста-секин шикастланиши.

4.2.2. Қуйидагилар учун суғурта товони тўланмайди:

- ташқи омиллар сабаб бўлмаган ички бузилишлар учун;

- автотранспорт воситасига ўрнатилган ва унинг заводдаги бутланишига кирмайдиган қўшимча жиҳоз-ускуналарнинг ўғирланиши, нобуд бўлиши ёки шикастланиши учун, агар ушбу қўшимча жиҳоз-ускуналар суғурта шартномасининг жадвалида тегишли позиция бўйича махсус кўрсатилган бўлмаса;

- автотранспорт воситасининг ўғирланиши, унинг учинчи шахсларнинг ноқонуний ҳаракатлари оқибатида йўқ қилиниши ёки шикастланиши учун, агар ваколатли органларга ариза берилмаган бўлса, шунингдек агар ушбу ҳолат ваколатли органлар томонидан тасдиқланмаган бўлса;

- автотранспорт воситасининг шикастланиши оқибатида унинг товар кўриниши йўқотилишидан кўрилган зарарлар;

- Суғурта қилдирувчи Суғурталовчига шикастланган автотранспорт воситасини ёки унинг қолдиқларини тақдим этишдан бош тортган ҳолда, улар қолдиқсиз нобуд қилиниши мумкин бўлган ҳолатлар бундан мустасно;

- суғурталанган автотранспорт воситаси давлат органларининг қарорига кўра олиб қўйилиши, мусодара, реквизиция қилиниши, хатланиши ёки йўқ қилиниши оқибатида юз берган зарарлар;

- суғурталанган автотранспорт воситасини қаровсиз (эшикларни очик қолдириш, қалитни ўт олдириш оғзида қолдириб кетиши) қолдириш оқибатида автотранспорт воситаси олиб қочилса.

4.3. Умумий истиснолар.

4.3.1. Суғурталовчи Суғурта қилдирувчига (Наф олувчига) суғурта товонини тўлашни рад этишга ҳақлидир, агар:

- суғурталанган автотранспорт воситаси Суғурталовчи билан ёзма келишувсиз лизингга, ижарага ёки гаровга берилган бўлса;

- Суғурта қилдирувчи (Наф олувчи) мазкур шартномада кўзда тутилган мажбуриятларни бажармаган бўлса;

- амалдаги қонунчиликка мувофиқ суғурталанган автотранспорт воситасини бошқариш ҳуқуқи бўлмаган шахс суғурталанган автотранспорт воситасини бошқарган бўлса;

- ҳодиса тўғрисидаги аризада Суғурта қилдирувчи ёки унинг вакили зарарнинг сабаблари ва миқдори тўғрисида ёлғон маълумот кўрсатган бўлса, шунингдек, агар Суғурта қилдирувчи ёки унинг вакили ҳодисанинг ҳолатларини ёки зарарнинг миқдорини тасдиқлаш учун қалбакилаштирилган ҳужжатларни кўрсатса;

- Суғурта қилдирувчи ёки унинг вакили зарарнинг сабаблари ва миқдорини аниқлаш учун керакли ҳужжатларни тақдим этмаган бўлса;

- суғурта ҳодисаси суғурта шартномасида кўрсатилган географик зонадан ташқарида автотранспорт воситасидан фойдаланганда юз берган бўлса.

4.3.2. Агар ҳодиса қуйидагилар оқибатида юзага келган бўлса, Суғурталовчи суғурта товонини ва суғурта пули суммасини тўлашдан озод этилади:

- автотранспорт воситасидан бошқаришга ўргатиш мақсадида ёки мусобақаларда ва синовларда иштирок этиш, фойдаланиш;

- ядровий портлаш, радиация ёки радиоактив тарқалиш таъсир этиши;

- ҳарбий ҳаракатлар, маневрлар ёки бошқа ҳарбий чора-тадбирлар.

5. СУҒУРТА ҚИЙМАТИ, СУҒУРТА ПУЛИ, СУҒУРТА МУКОФОТИ,

УНИ ТЎЛАШ ШАКЛИ ВА ТАРТИБИ

5.1. (Ф.И.О) ва (ТАШКИЛОТ НОМИ) ўртасида (ЧИСЛО) тузилган (ШАРТНОМА РАКАМИ) –сонли кредит шартномасига асосан ажратилаётган кредит суммаси: (СУММА) (СУММА ПРОПИСЬ) сўм.

5.2. Гаровга қўйилаётган автотранспорт воситасининг суғурта қиймати (СУММА) (СУММА ПРОПИСЬ) сўм.

5.3. Мазкур суғурта шартномаси бўйича суғурта пули суммаси (СУММА) (СУММА ПРОПИСЬ) сўмни ташкил этади.

Жумладан:

1) Автотранспорт воситасининг йўқотилиши ёки шикастланиши таваккалчилиги бўйича суғурта пули - (СУММА) (СУММА ПРОПИСЬ) сўмни ташкил қилади.

5.4. Мазкур шартнома бўйича умумий суғурта мукофоти (бадал) (СУММА) (СУММА ПРОПИСЬ) сўмни ташкил қилади, бундан:

(СУММА) (СУММА ПРОПИСЬ) сўм ТВ гаровгача бўлган даврда «кредит қайтмаслик» учун;

(СУММА) (СУММА ПРОПИСЬ) сўм ТВ шикастланиши ёки нобуд бўлиши учун;

5.5. Суғурта полиси суғурта мукофоти нақд пулсиз тўланганда Суғурталовчининг ҳисобварағига келиб тушганидан кейин 3 (уч) банк куни ичида, нақд пул билан тўланганда эса ўша вақтнинг ўзида берилади (2-илова).

5.6. Агар суғурта пули суғурта қийматидан кам қилиб белгиланган бўлса, суғурталовчи суғурта ходисаси юз берганида суғурта қилдирувчига (наф олувчига) у кўрган зарарни суғурта пулининг суғурта қийматига бўлган нисбатига мутаносиб равишда қоплаши шарт.

5.7. Мазкур суғурта шартномаси бўйича барча ҳисоб-китоблар Ўзбекистон Республикасининг миллий валютасида (сўмда) амалга оширилади.

6. СУҒУРТА ШАРТНОМАСИНИНГ АМАЛ ҚИЛИШ МУДДАТИ

6.1. Мазкур суғурта шартномаси 36 (ўттиз олти) ой муддатга тузилган. (ЧИСЛО) дан (ЧИСЛО)гача (СОАТГАЧА) амал қилади, бундан (ЧИСЛО) гача гаровгача бўлган даврда «кредит қайтмаслик» учун амал қилади

6.2. Суғурталовчининг жавобгарлиги суғурта мукофоти (транши/қисми) Суғурталовчининг ҳисобварағига келиб тушгандан бошланади ва суғурта полисида кўрсатилган муддатда амал қилади.

6.2.1. Қарз олувчининг олган кредитини қайтара олмаслик жавобгарлигини суғурта қилиш бўйича суғурталовчининг жавобгарлиги суғурта мукофоти (бадали) тўланган кундан бошлаб кучга киради ҳамда автотранспорт воситаси гаровга қўйилгунга қадар амал қилади.

6.2.2. Автотранспорт воситасининг йўқотилиши ёки шикастланиши таваккалчилиги бўйича Суғурталовчининг жавобгарлиги мазкур суғурталанаётган автотранспорт воситаси гаровга қўйилган санадан бошлаб кредит муддатининг охиригача амал қилади.

6.2.3. Гаров таъминотининг етмаган қисми бўйича кредитни қайтара олмаслик жавобгарлигини суғурта қилиш юзасидан суғурталовчининг жавобгарлиги мазкур суғурталанаётган автотранспорт воситаси гаровга қўйилган санадан бошлаб кредит муддатининг охиригача амал қилади.

6.3. Кредит шартномаси узайтирилганда, суғурталаш даври қўшимча суғурта мукофотини тўлаш шarti билан узайтирилади.

6.4. Агар Суғурта қилдирувчи Наф олувчининг олдидаги қарзни қоплаш бўйича ўз мажбуриятларини муддатидан илгари тўлиқ ҳажмда бажарган бўлса, суғурта шартномаси суғурталаш даври тугагунча амал қилади ва Суғурта қилдирувчи мазкур шартноманинг шартлари бўйича Наф олувчи бўлиб қолади.

7. СУҒУРТА ШАРТНОМАСИНИНГ ТЎХТАТИЛИШИ

7.1. Суғурта шартномасининг амал қилиши куйидаги ҳолларда тўхтатилади:

-унинг амал қилиш муддати тугаганда;

-Суғурталовчи шартнома бўйича ўзининг мажбуриятларини тўлиқ ҳажмда бажарганда;

-шартнома томонларнинг келишувига кўра бекор қилинганда;

-Ўзбекистон Республикасининг қонунчилигида кўзда тутилган бошқа ҳолатларда.

7.2. Агар Суғурта қилдирувчи/Наф олувчи суғурта шартномаси шартларига мувофиқ суғурта мукофотининг навбатдаги қисми (транши)ни ўз вақтида тўламаган бўлса, мазкур суғурта шартномаси Суғурталовчи томонидан бир тарафлама бекор бўлган ҳисобланади ва Суғурталовчи ушбу суғурта шартномаси бўйича жавобгарлик олиб бормайди.

7.3. Навбатдаги суғурта бадали (навбатдаги транш) тўланганидан сўнг суғурта шартномаси

қайта кучга киради, лекин суғурта шартномаси тўхтатилган кундан кейинги транш тўлангунгача бўлган суғурта ҳодисалари бўйича суғурта компанияси жавобгар ҳисобланмайди. Навбатдаги бадал (транш суммаси) ўз вақтида тўланмаган тақдирда ҳодиса юзага келса, ҳодиса юзага келгандан сўнг навбатдаги транш тўланишидан қатъий назар суғурталовчи ўша даврда (кейинги транш ўтказиб юборилган давр) юзага келган суғурта ҳодисалари бўйича жавобгарлик олиб бормайди.

7.4. Суғурта қилдирувчи (Наф олувчи) Суғурта шартномасидан муддатидан илгари воз кечганда, тўланган суғурта мукофоти Суғурта шартномаси амал қилган вақтга мутаносиб тарзда, ишлаб топилмаган суғурта мукофотдан (**ФОИЗ%**) айирилган ҳолда қайтарилиши лозим.

8. ТОМОНЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ

8.1. Суғурта қилдирувчи қуйидаги ҳуқуқларга эга:

8.1.1. Суғурта шартномасининг бутун амал қилиши давомида Суғурталовчидан суғурта қилиш масалалари бўйича маслаҳатлар олиш.

8.1.2. Суғурта ҳодисаси юзага келганда Суғурталовчидан белгиланган тартибда суғурта товонини олиш.

8.1.3. Автотранспорт воситасига ўрнатилган қўшимча жиҳоз-ускуналарни қўшимча суғурта қилишни амалга ошириш.

8.1.4. Суғурталовчи/Наф олувчи билан келишувга биноан, суғурта шартномасига қўшимча битимни имзолаш йўли билан ўзгартиришларни ва/ёки қўшимчаларни киритиш.

8.1.5. Суғурталовчини/Наф олувчини албатта хабардор қилган ҳолда суғурта шартномасини муддатидан илгари бекор қилиш.

8.2. Суғурта қилдирувчи қуйидагиларга мажбур:

8.2.1. Суғурталовчи талаб қилган ҳужжатларни, жумладан гаров, кредит ва транспорт воситасини олиш бўйича тегишли шартномаларни тақдим этиши шарт. Автотранспорт воситаси харид қилинганидан ва расмийлаштирилганидан сўнг Суғурта қилдирувчи (Наф олувчи) томонидан автотранспорт воситасининг техник паспорти нусхаси 5 (беш) кунлик муддатда Суғурталовчига тақдим этилиши шарт.

8.2.2. Суғурта мукофотини суғурта шартномасида белгиланган тартиб ва муддатларда тўлаш.

8.2.3. Суғурталовчига суғурталаш объекти тўғрисида тўлиқ ва ҳаққоний ахборотни бериш.

8.2.4. Суғурта шартномасининг амал қилиши даврида Суғурта қилдирувчи ёки Наф олувчи уларга маълум бўлиши билан дарҳол, лекин кўпи билан 5 банк кuni ичида, Суғурталовчига суғурта объектига тегишли бўлган барча жиддий ўзгаришлар тўғрисида, агар ушбу ўзгаришлар суғурта қилиш таваккалчилигининг ортишига жиддий таъсир этиши мумкин бўлса, жумладан қуйидагилар ҳақида хабар бериши шарт:

- суғурталанган автотранспорт воситасини ва (ёки) унинг қўшимча жиҳоз-ускуналари ва анжомларини ишончнома ёки ижара (прокат) шартномаси бўйича бериш;
- автотранспорт воситасига бўлган мулк ҳуқуқининг бошқа шахсга ўтиши;
- аризада кўрсатилган транспорт воситасидан фойдаланиш мақсадларининг ўзгариши;
- қўшимча газ жиҳоз-ускуналарини ўрнатиш;
- автотранспорт воситасини ЙХХБ органларида рўйхатдан олиш ёки қайта рўйхатдан ўтказиш;
- суғурталанган автотранспорт воситаси учун рўйхат ҳужжатлари, автотранспорт воситасининг калитлари, сигнализацияни бошқариш пульти, рўйхат (рақам) белгиларининг йўқотилиши ёки ўғирланиши.

8.2.5. Суғурта объектларини кўздан кечириш учун имконият бериш.

8.2.6. Суғурталанган автотранспорт воситаси ўғирланган ҳолда Суғурта қилдирувчи/Наф олувчи:

а) зудлик билан, имкони туғилиши билан, лекин ҳодиса юзага келиши пайтидан кўпи билан 24 соат ичида, Суғурталовчига ёки унинг вакилига ҳодиса жойини аниқ кўрсатган ҳолда билдириш. Билдиришдан кейин 72 (етмиш икки) соат ичида Суғурта қилдирувчи/Наф олувчи Суғурталовчига ҳодисанинг сабаблари ва ҳолатлари баён этилган хабарномани ёзма шаклда (факс ёки бошқа шаклда) юбориши лозим;

б) зудлик билан юз берган воқеа тўғрисида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига хабар бериш;

в) Суғурталовчига тергов органлари томонидан тасдиқланган ушбу ҳодиса бўйича жиноий ишнинг қўзғатилиши ёки тўхтатилиши тўғрисида, ёки ишни судга жўнатиш тўғрисидаги қарорларининг нусхаларини тақдим этиш.

8.2.7. Автотранспорт воситаси авария (ЙТХ), портлаш, ёнгин, буюмларнинг зарбаси, учинчи

шахсларнинг ноқонуний ҳаракатлари, табиий офатлар натижасида нобуд бўлиши ёки шикастланиши ҳолатида:

- а) Суғурталовчига 8.2.6.(а) бандига мувофиқ тегишли хабар билдириш;
- б) зудлик билан ЙХХБ органларига юз берган ҳодиса тўғрисида хабар бериш ва албатта воқеа жойида ЙТХ ҳолати бўйича баённома ёки маъмурий далолатнома тузилишини талаб қилиш;
- в) Суғурталовчига шикастланган автотранспорт воситасини кўздан кечириш учун тақдим этиш, автотранспорт воситасининг барча шикастланган қисмларининг фотосуратларини олиш ёки видео суратга олиш, Суғурталовчи билан автотранспорт воситасини таъмирлаш ишларини бажариш бошланишигача ўзининг кейинги ҳаракатларини келишиб олиш;
- г) Суғурталовчига барча ишлар, эҳтиёт қисмлар ва материаллар рўйхати кўрсатилган таъмирлашни бажариш учун калькуляцияларнинг нусхаларини тақдим этиш;
- д) Суғурталовчига тергов органлари томонидан тасдиқланган ушбу ҳодиса бўйича жиноий ишнинг кўзғатилиши ёки тўхтатилиши тўғрисида, ёки ишни судга жўнатиш тўғрисидаги қарорларининг нусхаларини тақдим этиш.
- е) автотранспорт воситасини қисмларга ажратишда ва таъмирлашда яширин нуқсонлар аниқланган ҳолда, ушбу нуқсонлар бартараф этилишидан аввал Суғурталовчини ёзма тарзда огоҳлантириш. Бу ҳолда шикастланган деталларнинг фотосуратлари олинади ва кўшимча далолатнома тузилади.

8.2.8. Суғурталовчига суғурта шартномасининг амал қилиши даври мобайнида суғурталанган автотранспорт воситасининг ҳолатини, шунингдек Суғурта қилдирувчи томонидан автотранспорт воситаси тўғрисида билдирилган маълумотларнинг тўғрилигини текшириш имконини бериш.

8.2.9. Олган кредитни суғурталовчига тақдим этилган аризада ва кредит шартномасида кўрсатилган мақсадларгагина ишлатиш;

8.3. Суғурталовчи қуйидаги ҳуқуқларга эга:

8.3.1. Суғурта шартномасининг амал қилиши даврида суғурталанган автотранспорт воситасининг ҳолатини (3-илова) ва қийматини, шунингдек Суғурта қилдирувчи томонидан автотранспорт воситаси тўғрисида билдирилган маълумотларнинг тўғрилигини текшириш.

8.3.2. Суғурта қилдирувчидан суғурта ҳодисаси тўғрисидаги ёзма хабарномани кутмай, суғурта ҳодисаси билан етказилган зарарларни кўриб чиқишга ва баҳолашга киришиш.

8.3.3. Суғурта ҳодисаси юзага келганда таваккалчиликнинг даражасини тавсифлайдиган кўшимча ҳужжатларни талаб қилиш.

8.3.4. Суғурта ҳодисаси юзага келганлиги ҳолатини ва сабабларини тасдиқловчи тўлиқ маълумот ва керакли ҳужжатлар олинишигача, шунингдек ҳодиса юзага келиши ҳолати бўйича жиноий иш кўзғатилиши ҳолатида - ваколатли органлар томонидан тегишли қарор қабул қилиниши пайтигача суғурта товонини тўлашни кечиктириш.

8.3.5. Агар у суғурта таваккалчилигининг ортишига олиб келувчи ҳолатлар тўғрисида хабардор этилган бўлса, ўзаро кўшимча битимни имзолаш орқали суғурта шартномасининг шартларини ўзгартириш ёки суғурта шартномасини бекор қилиш.

8.4. Суғурталовчи қуйидагиларга мажбур:

8.4.1. Суғурта полисини ушбу шартномада белгиланган муддатда бериш.

8.4.2. Барча керакли ҳужжатлар олинишидан ва суғурта ҳодиса юзага келганлиги ҳолати эътироф этилганидан кейин 10 кунлик муддатда суғурта товонини тўлаш.

8.4.3. Суғурта қилдирувчи, Наф олувчи билан муносабатларда махфийликни таъминлаш.

8.4.4. Суғурта товонини тўлашдан аввал Наф олувчини бу ҳақда ёзма огоҳлантириш.

8.5. Наф олувчи қуйидаги ҳуқуқларга эга:

8.5.1. Суғурта товони суммасидан ўз талабларини устувор тарзда, лекин Суғурта қилдирувчининг қарз бўйича Наф олувчининг олдида қарздорлиги суммасидан ошмаган ҳолда қондириш.

8.6. Наф олувчи қуйидагиларга мажбур:

8.6.1. Суғурталовчини кредит шартномасининг узайтирилиши тўғрисида, шунингдек Суғурта қилдирувчи томонидан кредитнинг муддатидан илгари қопланиши тўғрисида хабардор этиш.

9. СУҒУРТА ТОВОНИНИ ТЎЛАШ ТАРТИБИ ВА ШАРТЛАРИ

9.1. **I-Бўлим. Қарз олувчининг олган кредитини қайтара олмаслик жавобгарлигини суғурта қилиш бўйича:**

9.1.1. суғурта ҳодисаси юзага келганда Наф олувчи 3 (уч) кунлик муддатда суғурталовчини белгиланган тартибдаги ариза билан кредитнинг қайтарилмаслик сабаблари ва уни қайтариш бўйича кўрилатган барча чоралари тўғрисида ёзма тарзда муурожаат қилиши шарт.

Аризага қуйидаги ҳужжатлар илова қилиниши лозим:

-кредит бўйича қарздорлик акс эттирилган ҳужжат;

-кредитни белгиланган муддатларда уни қайтарилиши бўйича кўрилган чораларни тасдиқловчи (талабнома ва мавжуд бошқа) ҳужжатлар нусхалари.

9.1.2. Наф олувчининг аризаси кўриб чиқилганидан ва кредит қайтарилмаганлиги аниқлангандан сўнг, қарз олувчи, қарз берувчи ва Суғурталовчи ўртасида 3 томонлама, 3 нусхада далолатнома тузилади. Далолатнома суғурталовчининг жавобгарлиги юзага келганидан сўнг 3 кун ичида тузилади. Далолатнома Суғурталовчининг амалдаги қонунчиликка асосан суғурта тўловини тўлаш ёки рад этиш ҳуқуқи мавжуд бўлган масъул ходими томонидан имзоланади.

9.1.3. Суғурталовчи томонидан Наф олувчига суғурта тўлови амалга оширганидан сўнг Суғурта қилдирувчига кредиторларидан (суғурта ҳодисаси юзага келишида айбдор) келиб тушган маблағлар Суғурта қилдирувчи томонидан Суғурталовчининг ҳисобварағига тўланган суғурта тўлови учун ўтказилиши шарт.

9.1.4. Суғурталовчи суброгация ҳуқуқидан фойдаланиб, тўлаган суғурта тўлови суммасини ундиргандан сўнг Суғурта қилдирувчи берган ҳуқуқ бўйича қолган ортикча маблағ Суғурталовчи томонидан Суғурта қилдирувчига қайтариб берилади.

9.2. II -Бўлим. Автотранспорт воситасининг йўқотилиши ёки шикастланиши таваққули бўйича Суғурта қилдирувчи суғурта ҳодисаси юз бергани ўзига маълум бўлганидан кейин бу ҳақда дарҳол (72 соат ичида) Суғурталовчини ёки унинг вакилини хабардор қилиши шарт. Ушбу мажбуриятнинг бажарилмаслиги Суғурталовчига, агар суғурталовчи суғурта ҳодисаси юз бергани ўз вақтида билганлиги, ёхуд бу ҳақда суғурталовчида маълумотлар йўқлиги унинг суғурта товонини тўлаш мажбуриятига таъсир этмаслиги исботланмаса, суғурта товонини тўлашни рад этиш ҳуқуқини беради (ЎЗР ФК нинг 951-моддаси).

9.2.1. Ҳодиса тўғрисидаги аризада Суғурта қилдирувчи қуйидагиларни кўрсатади:

- ҳодисанинг санаси ва тафсилотлари;

- ҳодиса юзага келганда Суғурта қилдирувчининг амалга оширган ҳаракатлари;

- шикастланган мазкур автотранспорт воситасининг бошқа суғурта шартномалари асосида суғурталанганлиги ёки йўқлиги тўғрисида;

- учинчи шахслардан олинган зарар компенсациясининг миқдори.

9.2.2. Аризага қуйидаги ҳужжатлар илова қилинади:

9.2.2.1. Автотранспорт воситаси йўқотилганда:

а) Суғурта қилдирувчи тегишли органларни (йўл ҳаракати хавфсизлиги органлари, ички ишлар, ёнғин хавфсизлиги органлари ва ҳоказо) юз берган ҳодиса тўғрисида хабардор қилганлиги ва юз берган ҳодиса бўйича тергов (текширув) нинг бориши тўғрисида маълумотнома;

б) суғурта полиси.

9.2.2.2. Автотранспорт воситаси шикастланганда:

а) тегишли органларнинг (йўл ҳаракати хавфсизлиги органлари, ички ишлар, ёнғин хавфсизлиги органлари ва ҳоказо) ваколатли вакиллари тузган, ҳодисанинг иштирокчилари ва ҳолатлари кўрсатилган далолатноманинг (қарор ёки маълумотноманинг) асл нусхаси;

б) йўл ҳаракати хавфсизлиги органлари воқеа жойини кўздан кечириши баённомасининг нусхаси ва ЙТҲ нинг схемаси;

в) баҳолаш фаолиятни амалга ошириш учун лицензияга эга бўлган мустақил баҳолаш ташкилотининг автотранспорт воситасини теклаш учун зарур бўлган ишларнинг рўйхати кўрсатилган калькуляциясининг нусхаси;

г) алкогольли, гиёҳвандлик, токсик ёки исталган турдаги мастлик ҳолатини аниқлаш бўйича ҳодиса иштирокчиларининг суд-тиббий экспертизасининг хулосаси;

д) суғурта полиси.

9.2.3. Суғурталовчи суғурта ҳодисасининг ҳолатларига боғлиқ ҳолда қўшимча маълумот ва ҳужжатларни (паспорт, автотранспорт воситасининг техник паспорти, ҳайдовчилик гувоҳномаси, бошқариш ҳуқуқи юзасидан ишончнома ва ҳоказо) талаб қилишга ҳақлидир.

9.2.4. Суғурта қилдирувчининг аризаси берилганидан кейин 3 кунлик муддатда Суғурталовчи томонидан Суғурта қилдирувчининг иштирокида шикастланган автотранспорт воситасини кўздан

кечириш далолатномаси тузилади.

9.2.5. Суғурта ҳодисаси тўғрисида далолатнома барча керакли ҳужжатлар олинганидан ва Суғурталовчи томонидан тегишли қарор қабул қилинганидан кейин тузилади. Уни тузиш учун Суғурталовчи, зарур бўлганда, суғурта ҳодисаси билан боғлиқ бўлган маълумотларни ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларидан ва суғурта ҳодисасининг ҳолатлари тўғрисида маълумотга эга бўлган бошқа муассасалардан сўраб олади, шунингдек суғурта ҳодисасининг сабабларини ва ҳолатларини мустақил аниқлаш ҳуқуқига эга.

9.2.6. Суғурта ҳодисасининг ҳолатларини тергов қилиш учун, Суғурталовчи ёки Суғурта қилдирувчи мустақил экспертларни (бошқа мустақил баҳоловчи) жалб қилиш ҳуқуқига эга. Уларнинг ҳулосаси суғурта товонини тўлаш суммасини ўзгартириш учун асос бўлади.

9.2.7. Суғурта товони тўланади:

а) автотранспорт воситаси ўғирланган ёки тўлиқ нобуд бўлган ҳолда - Суғурта шартномасида ушбу автотранспорт воситаси учун кўрсатилган тўлиқ суғурта пули суммаси миқдориди;

б) автотранспорт воситаси шикастланган ҳолда - автотранспорт воситасига етказилган моддий зарар миқдориди.

Суғурта товони суммасига шунингдек (тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлганда) Суғурта қилдирувчининг автотранспорт воситасини кутқариш ва энг яқин таъмирлаш шаҳобчасига ёки доимий яшаш манзилига ташиш харажатлари, калькуляцияни тузиш ва фото (видео) суратга олиш учун харажатлари киритилади.

Суғурта товони миқдори суғурта шартномасида/полисида белгиланган суғурта пули суммасидан ошмаслиги лозим.

Суғурта товони суммасига киритилмайди:

-ишлаб чиқарувчи завод томонидан чиқарилган брак;

-автотранспорт воситасига техник хизмат кўрсатиш ва кафолатли таъмирлаш қиймати;

-автотранспорт воситасининг реконструкцияси, унинг қисмларини, деталлари ва анжомларини эскирганлиги, техник брак ва ҳоказолар туфайли таъмирлаш (алмаштириш) билан боғлиқ бўлган ишларнинг қиймати

Суғурта товонини тўлаш автотранспорт воситасининг алмаштирилиши лозим бўлган эҳтиёт қисмларининг табиий эскиришини ҳисобга олган ҳолда (табиий эскириш суммаси айирилган ҳолда) амалга оширилади.

9.2.8. Агар суғурта ҳодисаси юзага келишига сабаб бўлган ҳолатлар бўйича жиноий иш қўзғатилган ёки суд процесси бошланган бўлса, суғурта товони тўғрисида қарор қабул қилиш тергов ёки судда иш кўрилиши тугагунга қадар кечиктирилиши мумкин.

9.2.9. Суғурта товони Суғурталовчи томонидан у барча керакли ҳужжатлар олганидан ва суғурта ҳодисаси эътироф этилганидан кейин 10 банк кун ичида тўланади.

9.2.10. Барча ҳолларда суғурта товони суғурта шартномасида/полисида белгиланган шартсиз франшиза суммаси айирилган ҳолда ҳисобланади.

9.2.11. Суғурта шартномаси бўйича суғурта пули суммасидан камроқ суғурта товони тўланган ҳолда шартнома ўз муддатининг охиригача, шартномада белгиланган суғурта пули суммаси ва тўланган суғурта товони ўртасидаги фарқ миқдориди ўз кучини сақлаб қолади.

9.2.12. Суғурта қилдирувчи, агар зарар тўлиқ қопланган бўлса ёки суғурта товони суднинг қарорига кўра зарар етказилишига айбдор бўлган шахс томонидан амалга оширилса, суғурта товонини олиш ҳуқуқидан маҳрум бўлади.

9.2.13. Агар Суғурта қилдирувчи ёки Наф олувчи айбдор ёки учинчи шахслардан зарарни қоплаш бўйича суммани олса, Суғурталовчи фақат суғурталаш шартларига кўра тўланиши лозим бўлган сумма ва айбдор ёки учинчи шахслардан олинган сумма орасидаги фарқни тўлайди.

9.2.14. Суғурталовчининг суғурта товонини ёки суғурта пулини тўлашни рад этиш тўғрисидаги қарори суғурта қилдирувчига (наф олувчига) улар суғурта товонини ёки суғурта пулини тўлашни сўраб мурожаат этганларидан кейин ўн беш кундан кечиктирмай хабар қилиниши ва рад этиш сабабларининг асосланганлиги далил-исботларини ўз ичига олган бўлиши лозим.

9.2.15. Суғурталовчининг суғурта товонини ёки суғурта пули суммасини тўлашни рад этиш қарори устидан, унга судда даъво билдириш йўли билан шикоят қилиниши мумкин.

9.2.16. Суғурта товонини тўлаш:

9.2.16.1. Суғурта қилдирувчига суғурта товони Наф олувчини ёзма тарзда хабардор этилган ҳолда амалга оширилади. Наф олувчи суғурта товони суммасидан ўз талабларини устувор қондириш ҳуқуқига эга. Бунда Наф олувчи Суғурта қилдирувчининг Наф олувчи олдида кредит бўйича қарздорлигидан ошмаган миқдорда суғурта товонини олиш ҳуқуқига эга, суғурта товонининг қолган

қисми эса Суғурта қилдирувчининг зарарлари доирасида унинг харажатларини қоплаш учун йўналтирилади.

9.2.16.2. Суғурта товони аризада кўрсатилган Наф олувчи/Суғурта қилдирувчининг банк ҳисобварағига пул маблағларини ўтказиш йўли билан амалга оширилади.

9.2.17. Агар суғурта товони тўланганидан кейин Суғурта қилдирувчига ўғирланган автотранспорт воситаси ёки унинг қисмлари, деталлари, анжомлари қайтарилган бўлса, Суғурта қилдирувчи ўғирлаш билан боғлиқ бўлган таъмирлашнинг қиймати айирилган ҳолда суғурта товонини қайтариши шарт. Ушбу суғурта товони Суғурта қилдирувчи томонидан унга ўғирланган автотранспорт воситаси (унинг қисмлари, деталлари ёки анжомлари) қайтарилганидан кейин кўпи билан 3 ой ичида қайтарилиши лозим. Суғурта қилдирувчи бу талабни бажармаган ҳолда, Суғурталовчи тегишли судга даъво киритади.

9.3. Суғурта товонини тўлаган Суғурталовчига Суғурта қилдирувчининг (Наф олувчининг) суғурталаш натижасида қоплаб бериладиган зарарлар учун жавобгар шахсга нисбатан талаб қилиш ҳуқуқи унинг тўлаган суммаси доирасида ўтади. Автотранспорт воситасининг йўқотилиши ёки шикастланиши risks бўйича Суғурта қилдирувчининг яқин қариндошларига (отаси, онаси, қизи, ўғли, хотини, эри, ака-укаси, опа-сингли) талаб қўйилмайди. Лекин Шартноманинг қасддан зарар етказган шахсга нисбатан талаб қилиш ҳуқуқи Суғурталовчига ўтишини истисно этувчи шартлари ҳақиқий бўлмайди.

9.4. Суғурта қилдирувчи ёки Наф олувчи Суғурталовчига Суғурталовчи томонидан унга ўтган талаб қилиш ҳуқуқини амалга ошириши учун зарур бўлган барча ҳужжатларни ва исботларни бериши ва унга барча керакли маълумотларни тақдим этиши шарт.

9.5. Агар Суғурта қилдирувчи ёки Наф олувчи ўзининг Суғурталовчи томонидан қопланган зарарлар учун жавобгар бўлган шахсга нисбатан талаб қилиш ҳуқуқидан воз кечган бўлса ёки Суғурта қилдирувчининг ёки Наф олувчининг айби билан ушбу ҳуқуқни амалга ошириш мумкин бўлмай қолса, Суғурталовчи суғурта товонини тўлашдан тўлиқ ёки тегишли қисмида озод этилади ва ортиқча тўланган товон суммасини қайтарилишини талаб қилишга ҳақли бўлади.

10. ТОМОНЛАРНИНГ ЖАВОБГАРЛИГИ

10.1. Ўз зиммасига олинган мажбуриятларнинг бажарилмаслиги ёки тегишлича бажарилмаслиги учун томонлар Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилигига мувофиқ жавобгар бўлади.

10.2. Суғурта мукофоти ўз вақтида тўланмаган ҳолда Суғурта қилдирувчи Суғурталовчига ҳар бир кечиктирилган кун учун тўланмаган суғурта мукофотининг (тўловнинг) суммасидан 0,1% миқдорда, лекин кўпи билан муддати ўтган сумманинг 20% дан ошмаган миқдорда пеняни тўлайди.

10.3. Суғурта қилдирувчига (Наф олувчига) тўланиши лозим бўлган суғурта тўловларининг кечиктирилиши учун, Суғурталовчи Суғурта қилдирувчига (Наф олувчига) ҳар бир кечиктирилган кун учун тўланмаган суғурта пули суммасидан 0,1% миқдорда, лекин кўпи билан мазкур шартнома бўйича тўланиши лозим бўлган сумманинг 20% дан ошмаган миқдорда пеняни тўлайди.

10.4. Мазкур шартнома бўйича зиммасига олган мажбуриятларни бажаришдан асоссиз қисман ёки тўлиқ воз кечиши учун ўз мажбуриятларини бузган томон бошқа томонга ўзи уни тўлашдан воз кечган ёки бош тортган суммадан **(ФОИЗ%)** миқдорида жарима тўлайди.

10.5. Агар томонларнинг ушбу шартнома бўйича ўз мажбуриятларини бажармаслиги енгиб бўлмайдиган кучдаги ҳолатлар туфайли юзага келган бўлса, улар жавобгарликдан озод қилинади (форс-мажор). Енгиб бўлмайдиган кучдаги ҳолатлар таъсирига учраган томон бошқа томонни ушбу ҳолатларнинг юзага келганлиги ва эҳтимолий давом этиш муддати тўғрисида зудлик билан огоҳлантириши лозим.

11. БОШҚА ШАРТЛАР

11.1. Юридик шахс бўлган Суғурта қилдирувчининг қайта ташкил этилиши ҳолатида ҳамда жисмоний шахс булган Суғурта қилдирувчи вафот этса суғурта шартномаси бўйича ҳуқуқлар ва мажбуриятлар унинг ҳуқуқий ворисига ўтади, Суғурта қилдирувчи Суғурталовчига бу ҳақда ёзма ҳолда билдиради.

11.1.1. Суғурталанган автотранспорт воситасига мулк ҳуқуқлари суғурта шартномаси унинг манфаатида тузилган шахсдан бошқа шахсга ўтганда, шартнома бўйича ҳуқуқлар ва мажбуриятлар ҳам автотранспорт воситаси бўйича ҳуқуқлар ўтган шахсга ўтади. Ҳуқуқлар унга ўтказилган шахс Суғурталовчини бу ҳақда 3 кунлик муддатда ёзма тарзда хабардор этиши лозим.

11.2. Суғурта шартномаси бўйича ҳуқуқлар ва мажбуриятларнинг учинчи шахсга ўтказилишига томонларнинг ёзма розилигисиз йўл қўйилмайди.

11.3. Мазкур шартнома бўйича франшиза қўлланилмайди.

11.4. Томонлар форс-мажор ҳолатлари амал қилиш даврида суғурта шартномаси бўйича ўз мажбуриятларининг қисман ёки тўлиқ бажарилмаслиги учун жавобгар бўлмайди.

11.5. Форс-мажор ҳолатларига қуйидагилар киради: уруш ва ҳарбий ҳаракатлар, иш ташлашлар, блокадалар, давлат ташкилотларининг ва давлатлар орасидаги чеклов ва тақиқлаш чора-тадбирлари.

11.6. Форс-мажор ҳолатлар юзага келиши тўғрисида томонлар бир-бирини ёзма тарзда хабардор қилади.

11.7. Форс-мажор ҳолатлар юзага келган ҳолда, томонларнинг мажбуриятларини бажариши муддати форс-мажор ҳолатлари амал қилган вақтга мутаносиб ҳолда кечиктирилади.

11.8. Мазкур шартномада таърифланмаган барча масалалар бўйича томонлар Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилигига таянади.

12. НИЗОЛАРНИ ҲАЛ ЭТИШ ТАРТИБИ

12.1. Суғурта шартномасидан келиб чиқадиган барча низолар қонунчилик билан белгиланган тартибда ҳал этилади.